

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_688
Předmět:	Český jazyk
Tematický okruh:	Jazykové znalosti a dovednosti
Autor, spoluautor:	Mgr. Marie Mušková
Název DUMu:	Vývoj a současný stav češtiny, vývojové tendence českého jazyka
Pořadové číslo DUMu:	08
Stručná anotace:	Cílem je výklad, procvičení a upevnění látky daného tematického okruhu. Tato prezentace umožňuje seznámit žáky s daným učivem, zábavnou formou je vede ke konstruktivnímu přemýšlení a interakci v hodinách mluvnice v rámci předmětu český jazyk a literatura.
Ročník:	1., 4.
Obor vzdělání:	63- 41- M/ 01, 65- 42- M/ 02 Ekonomika a podnikání, Cestovní ruch
Metodický pokyn:	Materiál je určen k prezentaci v MS PowerPoint v hodině českého jazyka. Materiál je určen pro výklad nové látky, její upevnění i procvičení.
Výsledky vzdělávání:	Žáci aktivně pracují se získanými informacemi, umí správně používat dané termíny a vyjádřit či obhájit svůj názor. Žáci umí prezentovat a obhajovat jednotlivé znalosti z oblasti české mluvnice.
Vytvořeno:	4. 1. 2014
Určeno pro:	1 OPČ, 1 CR, 4 OPČ, 4 CR
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Vývoj češtiny:

- Jazykový vývoj je nepřetržitý a stále probíhající proces!!!
- Během velmi dlouhého vývoje se rozdělily jazyky indoevropské
- Od 9. století se začal členit i jazyk praslovanský a vznikaly jednotlivé slovanské jazyky, mezi nimi i ČEŠTINA

Jako prvního předchůdce češtiny chápeme staroslověnštinu, jihoslovanský jazyk, plnil funkci zejména jazyka literárního

pračeština

Jazyk období 9. – 13. století, doložený hlavně jednotlivými slovy a českými prvky v cizojazyčných textech (BOHEMISMUS)

staročeština

Jazyk 14. a 15. století, již existují souvislé literární texty, zde začíná formování češtiny jako spisovného jazyka

čeština doby
střední

1. Jazyk doby humanismu – tisknou se první mluvnice a slovníky, obrovský rozvoj slovní zásoby, velký vliv latiny
2. Čeština doby barokní – omezování češtiny jako funkčního jazyka, od 18. století není čeština spisovným úředním jazykem

новоčeština

1. Jazyk národního obrození – rozvoj české gramatiky, lexikální zásoby spisovného českého jazyka, již se více odlišuje spisovná a mluvená podoba jazyka
2. Čeština 20. století a čeština současná – rozvoj spisovného i nespisovného jazyka, velké množství prací o jazyce, rozvoj jazykovědných disciplín, mnoho jazykových příruček

Vývojové tendence českého jazyka

- Vývoj jazyka vždy souvisí s vývojem společnosti

OBECNÉ ZMĚNY:

1. **unifikační tendence:** neustálé, tendence ke zjednodušení celého jazykového systému
2. **Jazyková diferenciacce:** existují varianty jazykových prostředků (na hradu i hradě)

SPECIFICKÉ SOUČASNÉ ZMĚNY:

1. **univerbizace:** změna víceslovného pojmenování v jednoslovné (občanský průkaz – občanka)
2. **multiverbizace:** víceslovný opis místo jednoho výrazu (ukončit – udělat něčemu přítrž)
3. **internacionalizace:** přejímání cizích slov, zejména z angličtiny (PC, supermarket, baby-boom) DNES zcela jednoznačně převládající tendence vývoje češtiny
4. **demokratizace:** rozšiřování okruhu uživatelů spisovného jazyka
5. **intelektualizace:** zejména v odborném stylu, co nejpřesnější vyjadřování, sklony k abstrakci, odborné termíny
6. **terminologizace:** zvyšuje se obecně počet odborných termínů užívaných běžně v mluvě

Vytvořte dvojice dílo, autor, pracujte s internetem, zejména stránky Ústavu pro jazyk český v Praze

1. Jan Gebauer	a) Čechořečnost
2. Václav Jan Rosa	b) Podrobná mluvnice jazyka českého
3. Bohuslav Havránek, Alois Jedlička	c) Les čtyřjazyčný – slovník
4. Daniel Adam z Veleslavína	d) Česká mluvnice
5. Josef Dobrovský	e) Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost
6. M. Jan Hus	f) O pravopise českém
7. Jan Blahoslav	g) Zevrubná mluvnice jazyka českého
8. kolektiv	h) Gramatika česká
9. Josef Jungmann	i) Slovník česko-německý

Řešení:

1. Jan Gebauer – Podrobná mluvnice jazyka českého
2. Václav Jan Rosa- Čechořečnost
3. Bohuslav Havránek, Alois Jedlička – Česká mluvnice
4. Daniel Adam z Veleslavína- Les čtyřjazyčný – slovník
5. Josef Dobrovský – Zevrubná mluvnice jazyka českého
6. M. Jan Hus – O pravopise českém
7. Jan Blahoslav – Gramatika česká
8. Kolektiv – Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost
9. Josef Jungmann – Slovník česko-německý

Zdroje:

- vlastní zdroje
- Martinec Ivo, Tušková Marie Jana, Zimová Ludmila. Mluvnice - učebnice českého jazyka pro střední školy. Plzeň: Nakladatelství Fraus, 2009